

Z słoniowej kości...
I byłeś jako owa postać, która
Z marmurów lona,
Niżli je kuto,
Odejma dłuto
Geniuszu — wiecznego Pigmaliona!

IV

A w tym, coś gral — i co? zmówił ton — i co? powie,
Choć inaczej się echa ustroją,
Niż gdy błogosławileś sam ręką Swoją
Wszelkiemu akordowi —
A w tym, coś grał: taka była prostota —
Doskonałości Peryklejskiej,
Jakby starożytna która Cnota,
W dom modrzewiowy wiejski
Wchodząc, rzekła do siebie:
«Odrodziłam się w Niebie
I stały mi się arfa — wrota,
Wstępą — ścieżka...
Hostię — przez blade widzę zboże...
Emanuel już mieszka
Na Taborze!»

V

I była w tym Polska, od zenitu
Wszechdoskonałości dziejów
Wzięta, tęczą zachwytu — —
Polska — przemienionych kołodziejów!
Taż sama, zgola,
Złoto-pszczoła!...
(Poznał-ci-że bym ją — na krańcach bytu!...)

VI

I — oto — pieśń skończyłeś — — i już więcej!
Nie oglądam Cię — — jedno — słyszę:
Coś?... jakby spór dziecięcy — —
— A to jeszcze kłócą się klawisze

D'avorio...»
Ed eri come la forma, che
Dal ventre del marmo,
Prima dell'opera
Lo scalpello trae
Del Genio — eterno Pigmalione!

VI

E in ciò che suonavi — cosa diceva il tono? — e che dirà
Anche se altri suoni darà l'eco,
Di quando la Tua mano benedisse
Ogni accordo —
E in ciò che suonavi: una semplicità
Di perfezione Periclea,
Come se una Virtù antica
Nella casa di lari in campagna
Entrasse dicendo a se stessa:

«Io rinacqui in Cielo
E diventato arpa — è il portale,
Nastro — il sentiero...
Nel pallido grano vedo un'ostia...
Emanuele abita ormai
Sul Tabor!»

V

E dentro c'era la Polonia, colta
All'onniperfetto zenit
Della storia, ardente arcobaleno — —
La Polonia — dei carradori trasfigurati!
L'identica sempre
Ape d'oro!...
(Che riconoscerei — ai confini dell'essere!...)

E — ecco — finivi il tuo canto — — e io
Più non ti guardai — — solo — sentivo:
Come una lite di bambini — —
— E litigavano invece i tasti

O nie dośpiewaną chęć:
I trącając się cicha,
Po ósm — po pięć —
Szemrza: «Począłże grać? czy nas odpycha??...»

VII

O Ty! co jesteś Miłości-profilem,
Któremu na imię Dopełnienie;
To — co w Sztuce mianują Stylem,
Iż przenika pieśń, kształci kamienie...
O! Ty — co się w Dziejach zowiesz Era,
Gdzie zaś ani historii zenit jest,
Zwiesz się razem: Duchem i Literą,
I «Consummatum est»...
O! Ty — Doskonałe-wypełnienie,
Jakikolwiek jest Twój, i gdzie?... znak...
Czy w Fidiasu? Dawidzie? czy w Szopenie?
Czy w Eschylesowej scenie?...
Zawsze — zemści się na tobie: BRAK!...
— Piętnem globu tego — niedostatek:
Dopełnienie?... go bolil...
On — rozpoczynać woli
I woli wyrzucać wciąż przed się — zadatek!
— Klos?... gdy dojrzał jak złoty kometa,
Ledwo że go wiew ruszy,
Deszcz pszenicznych ziarn prószys,
Sama go doskonałość rozmieta...
VIII

Oto — patrz, Fryderyku!... to — Warszawa:
Pod rozplomioną gwiazdą
Dziwnie jaskrawa —
— Patrz, organy u Fary; patrz! Twoje gniazdo:
Owdzie — patrycjalne domy stare
Jak Pospolita-rzecz,
Bruki placów głuche i szare,
I Zygmuntowy w chmurze miecz.
A to jeszcze kłóczy się klejnotowymi omieszkami?

Per un desiderio inespresso,
Urtandosi sommessi,
A otto — a cinque —
Sussurrando: «Ha iniziato a suonare? o ci [respinge]?...»

VII

Oh, Tu! che sei profilo d'Amore,
Il cui nome è Pienezza;
Ciò — che nell'Arte chiamano Stile,
Perché penetra il canto, e plasma le pietre...
Oh, Tu — che nella Storia ti chiami Era,
Dove neanche il suo zenit lo è,
Insieme: Spirito e Lettera,
E «Consummatum est»...
Oh, Tu — Colma perfezione,
Qualunque, e ovunque, sia... il Tuo segno...
In Fidia, in Davide o in Chopin,
O sulla scena eschilea...
Sempre — su di te si vendica: la MANCANZA!...
— Marchio della terra — l'incompiuto, cui
La Pienezza... fa male!...
Lui — preferisce iniziare
E continuare a gettare avanti a sé — un fermento!
— La spiga?... quando matura come una cometa d'oro,
Quasi la brezza non la muove;
Pioggia di semi di grano,
Che una stessa perfezione ovunque effonde...
VIII

Guarda — Federico!... questa è — Varsavia:
Sotto un'accesa, stranamente
Vivida stella —
— Guarda l'organo di Fara; guarda! il tuo nido:
Là — case patrizie vecchie
Come la Polonia,
Selciati di piazze sordi e grigie,
E di Sigismondo la spada nelle nubi.

O nie dośpiwana chęć IX
Przez całą noc ośmiosiądce na 198
Patrz!... z zaułków w zaułki — — — — —
Kaukaskie się konie rwą — — — — —
Jak przed burzą jaskółki,
Wyśmigając przed pułki,
Po sto — po sto — — — — —
— Gmach zajął się ogniem, przygasł znów,
Zapłonął znów — — i oto — pod ścianę — — — — —
Widzę czoła ożałobionych wdów
Kolbami pchane — — — — —
I znów widzę, acz dymem oslepian, — — — — —
Jak przez ganku kolumny — — — — —
Sprzęt podobny do trumny — — — — —
Wydźwigają... runał... runał — Twój fortepian!

X
Ten!... co Polskę głosił, od zenitu
Wszechdoskonaliści Dziejów — — — — —
Wziętą, hymnem zachwytu — — — — —
Polską — przemienionych kołodziejów; — — — — —
Ten sam — runał — na bruki z granitu!
— I oto: jak zacna myśl człowieka,
Poterany jest gniewami ludzi,
Lub jak — od wieku — — — — —
wieków — wszystko, co zbudzi! — — — — —
I — oto — jak ciało Orfeja,
Tysiąc Pasyj rozdziera go w części;
A każda wyje: «Nie ja!...»
Nie ja» — zębami chrzęsci — — — — —

Lecz Ty? — lecz ja? — uderzmy w sądne pienię, — — — — —
Nawołując: «Ciesz się, późny wnuku!...»
Jękły — głuche kamienie:
Ideał — sięgnął bruku» — — — — —

IX
Guarda!... da un vicolo all'altro
Irrompono caucasici cavalli
Come rondini davanti alla tempesta,
Sfrecciando davanti ai reggimenti,
A cento — a cento — — — — —
— Edificio incendiato, poi spento,
Poi riandato in fiamme — — ed ecco — contro il muro
Vedo le fronti delle vedove in lutto
Spinte dal calcio dei fucili — — — — —
E benché accecato dal fumo vedo di nuovo,
Lungo il colonnato portare
Come una bara a spalla
Il Tuo pianoforte... che cade... cade!

X

Colui!... che cantò la Polonia, colta
All'onniperfetto zenit
Della Storia, estatico inno — — — — —
La Polonia dei carradori trasfigurati;
Rovinava sul selciato di granito!
— Ecco: come il nobile spirto umano,
È calpestato dall'umana rabbia,
Come del resto sempre
Tutto ciò che risveglia!
Ecco — come il corpo d'Orfeo
È sbranato da infinite Passioni;
E ognuna urla: «Io no!...
Io no» — masticando — — — — —

*

E tu? — e io? — cantiamo forte i canti del Giudizio,
Esclamando: «Rallegrati, uomo futuro!...
Gemono — i ciottoli sordi:
L'ideale — ha toccato il selciato» — — — — —

(1865)
(trad. di G. Origlia)